

Рудько Сергій Олексійович

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ В ПОСТЫПОЛЯРНИЙ ПЕРІОД

навчально-методичний посібник з курсу

Острог
2012

УДК 327(4)
ББК 66
Р 83

*Рекомендовано до друку ухвалою вченої ради
Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 8 від 29 березня 2012 р.)*

Рецензенти:

Троян Сергій Станіславович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин і країнознавства Рівненського інституту слов'янознавства Київського славистичного університету;

Трофимович Володимир Васильович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії ім. М. П. Ковальського Національного університету «Острозька академія»;

Палінчак Микола Михайлович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедрою міжнародних відносин, декан факультету міжнародних відносин Ужгородського національного університету.

Р 83 Рудько С.О.

Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період : навчально-методичний посібник із курсу / С. О. Рудько. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. – 412 с.

У посібнику аналізуються головні вектори зовнішньої політики країн Західної Європи в постбіполярний період. Розкриваються особливості їх зовнішньої політики щодо інших суб'єктів міжнародних відносин. Характеризується участь країн Західної Європи у провідних міжнародних організаціях та проблемні аспекти міжнародних відносин на західноєвропейському просторі.

Для студентів спеціальностей «Міжнародні відносини», «Країнознавство» та «Історія» вищих навчальних закладів.

© Рудько С. О., 2012
© Видавництво Національного університету
«Острозька академія», 2012

Serhii O. Rudko

**FOREIGN POLICY
OF WESTERN EUROPEAN
COUNTRIES
DURING POST-BIPOLAR
PERIOD**

Textbook for the Course

Ostroh
2012

Reviewers:

Serhii Troian – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of International Relations and Country Studies Faculty of Rivne Institute of Slavonic Studies of Kyiv Slavonic University

Volodymyr Trofymovych – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Mykola P. Kowalskyi History Faculty at the Ostroh Academy National University

Mykola Palinchak – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Head of International Relations Faculty, Dean of the International Relations Department of Uzhhorod National University

Rudko S. O. Foreign Policy of Western European Countries During Post-Bipolar Period : Textbook for the Course / S. O. Rudko. – Ostroh : Publishing House of Ostroh Academy National University, 2012. – 412 p.

The guide examines the main vectors of the foreign policy of Western European countries in the post-bipolar period. The features of their foreign policy regarding other international entities are exposed in this book. It characterises the role of Western European countries in functioning of the leading international organisations and describes problematic aspects of international relations in Western Europe.

This textbook is for university students of International Relations, Country Studies and History Departments

ВСТУП

Сучасна система міжнародних відносин є складною і багатогранною. Кожний регіон і кожна країна, зокрема, займають своє особливе місце у цій системі. Для кращого розуміння процесів, які відбуваються у світі, потрібне знання специфіки того чи іншого регіону. Тому важливе значення у підготовці студентів, які спеціалізуються за фахом «міжнародні відносини», має введення курсів та спецкурсів, що різнобічно ознайомили б їх із країнами Європи, зокрема Західної Європи.

Існує кілька визначень терміна «Західна Європа». Перше характеризує Західну Європу як географічну одиницю, тобто регіон, що лежить на заході Європи. Інше визначення сформувалось під час «холодної війни» і використовувалось для характеристики некомуністичних країн Європи, які перебували в союзних відносинах зі Сполученими Штатами Америки. З цією метою в 1948 році був створений Західноєвропейський Союз, як спільна угода про оборону серед країн Західної Європи під час «холодної війни». Після завершення Другої світової війни країни Західної Європи уникнули радянської окупації (за винятком східної частини Австрії та східної Німеччини), стали переважно членами НАТО та Європейського Економічного Співтовариства (ЄЕС), яке пізніше трансформувалось у Європейський Союз. Як результат, країни, що географічно розташовані в Центральній та Східній Європі, але не перебували під Радянським впливом, входили до Західної Європи. А така країна, як Східна Німеччина (хоч географічно і входила до Західної Європи), належала до Східної Європи.

Крім того, існує визначення поняття Західна Європа як регіону ООН. Підрозділ статистики Організації Об'єднаних Націй зараховує до складу Західної Європи такі дев'ять країн: Австрія, Бельгія, Ліхтенштейн, Люксембург, Монако, Нідерланди, ФРН, Франція, Швейцарія.

В окремих випадках, як синонім поняттю «Західна Європа», вживають такі поняття, як:

✓ Захід (загальна назва країн, до яких належить не лише Західна Європа, а також США, Канада, Австралія, Нова Зеландія тощо; вживають також у критичному ключі, коли згадують про вплив Заходу в його історії імперіалізму і колоніалізму);

✓ Західний світ (тотожне поняттю Захід);

✓ Європа (виокремлюючи західноєвропейські держави від інших східноєвропейських держав і ставлячи їх на вищий щабель розвитку цивілізації).

Держави Західної Європи можна розділити за таким географічним принципом:

✓ країни Північної Європи (Скандинавські): Швеція, Норвегія, Данія, Ісландія і Фінляндія;

✓ країни Середньої Європи: Велика Британія, Ірландія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург, ФРН, Австрія, Швейцарія, Ліхтенштейн, Франція, Монако;

✓ країни Південної Європи: Іспанія, Португалія, Андорра, Італія, Мальта, Ватикан, Сан-Марино.

Поняття Скандинавські країни — це загальна назва країн, розташованих на Скандинавському півострові — Норвегія, Швеція, Данія, а також Фінляндія, Ісландія та Гренландія, що зумовлено спільною історією і мовами північної германської групи мов, якими говорять в Данії, Норвегії, Швеції, Ісландії.

Країни Бенілюксу — регіон Європи, створений у 1944 р., що включає в себе Європейські країни митно-економічного союзу: Бельгію, Нідерланди та Люксембург. Назва походить від перших складів назв країн-учасників союзу. У Європі цей союз називають Benelux.

Крім того, у посібнику будемо використовувати таке географічне поняття, як альпійські держави. Це умовна назва країн, більша частина території яких розміщена в Альпійських горах і які належать до країн Західної Європи (Австрія, Швейцарія, Ліхтенштейн).

До економічно розвинутих країн Європи належать Німеччина, Великобританія, Франція та Італія; до малих промислово розвинутих країн — Австрія, Бельгія, Нідерланди, Норвегія, Швейцарія, Швеція, Фінляндія, Данія, Люксембург, Ісландія; до середньорозвинутих — Іспанія, Португалія, Ірландія. Є також у Європі країни-карлики — Ліхтенштейн, Андорра, Ватикан, Монако, Сан-Марино, кількість населення яких не перевищує 20-25 тис. чоло-

вік кожна. Зважаючи на незначний вплив більшості цих країн на міжнародній арені, їх зовнішня політика не буде предметом розгляду в посібнику, за винятком Ліхтенштейну.

Майже всі країни Західної Європи – суверенні держави. Тільки Гібралтар колоніально залежний від Великобританії, а Андорра перебуває під протекторатом Франції та Іспанії. За формою правління трапляються республіки та монархії.

Усі країни Західної Європи є економічно-розвинутими державами з високими доходами, розвинутою демократією, змішаною економікою, яка поєднує досягнення вільного ринку з принципами «Держави загального достатку». Більшість країн цього регіону є членами НАТО і Європейського Союзу.

Економіко-географічне становище країн Західної Європи характеризується трьома головними рисами: відносною компактністю території; приморським розміщенням переважної більшості країн; наявністю широкого фронту сухопутних і морських кордонів із країнами Центральної Європи, що сприяє розвитку загальноєвропейського співробітництва.

Більш глибоке розуміння історичної відмінності Заходу і Сходу Європи можна отримати, досліджуючи феномен Західної цивілізації. Західна цивілізація або «Захід», «Західний світ», «Західна культура» – умовний термін, що може мати різне значення залежно від способу вживання такого терміна. Подекуди воно передбачає стандартні основи, пов'язані з цивілізацією і т. ін.

Початково поняття «Західна цивілізація» походить від поняття «Західна Європа», більш сучасне значення прив'язується до європейської цивілізації та її похідних у генеалогічному, лінгвістичному і філософському розумінні. Типово застосовується для назви тих суспільств і суспільних явищ, які походять від загальноєвропейської культури; наприклад, північноамериканські культури, австралійська, новозеландська також належать до Західної цивілізації.

Старогрецький поділ між народом Греції та «варварами» відмежовував культуру тих, хто розмовляв грецькою мовою, від іншомовних культур. Геродот вважав греко-перські війни у V ст. до н. е. конфліктом Європи та Азії. Тоді слово «схід» або «захід» не використовувалося жодним автором. Коли термін «Захід» з'явився, його використовували, швидше, протиставляючи старогрецькій культурі.

Хоча Середземномор'я і було об'єднане римлянами, тут існував розрив між більш урбанізованими східними регіонами, де переважали греки, та сільськогосподарськими західними районами, де переважно розмовляли латиною. У 292 р. римський імператор Діоклетіан розділив імперію на дві частини, кожна з яких керувалася августом і цезарем; із V ст. римське право встановилось у західній частині, але важко просувалось у східній частині, де нова столиця була встановлена у 330 р. в Константинополі римським імператором Костянтином Великим і християнство стало державною релігією імперії.

Під час правління Карла Великого франки встановили імперію, яку було визнано Папою Римським Священною Римською Імперією. Церква в західній і центральній Європі керувалася Папою Римським і розкололася зі східним грекомовним патріархатом. Скандинавія, Німеччина, Британія та інші нехристиянські країни північного заходу були долучені до Західної церкви, тоді як Русь і більшість Східної Європи до Східної церкви.

Під час холодної війни виникли нові визначення кордонів світів. Земля була поділена на три світи. Перший світ складався з країн-членів НАТО та інших країн — не членів альянсу, які групувалися довкола США. Другий Світ — це був Східний блок у сфері впливу СРСР. Третій світ складався з країн, які залишалися поза цими блоками, наприклад, Індія, Югославія, певний час Китай.

Залишалися такі країни, як Швейцарія, Швеція, Ірландія, які не належали до жодної групи за таким визначенням і які обрали бути нейтральними. Фінляндія була, швидше, у радянській сфері впливу, але залишалася нейтральною. У 1995 р. Австрія знову стала незалежною республікою на умовах нейтралітету, але як країна, яка лежала на заході від «Залізної завіси» і перебувала у сфері впливу США. Туреччина ж була членом НАТО, але не розглядалася як частина Першого або Західного світу. Іспанія не приєдналася до НАТО до 1982 р. і зробила це лише після смерті диктатора Франко. Тоді визначення «Західний світ» стало синонімом Першого світу, що включало згадані західноєвропейські країни, за винятком Туреччини.

Хоча термін «Західний світ» не має чіткого інтернаціонального визначення, не використовується в дипломатичних процедурах, але все одно широко вживаний в інших сферах. Наприклад,

в академічних статтях загалом термін використовують щодо тих часів і територій, які належать до Західної Римської імперії.

Існує етноцентрична компонента визначення «Західна цивілізація», сконцентрована довкола «західної культури». Британський письменник Редьярд Кіплінг написав про цей культурний контраст: «Схід є Схід, і Захід є Захід, і ніколи ці близнюки не зустрінуться». Для Сходу різниця між Східною Європою і Західною Європою менш значуща, наприклад, Росію на Сході можуть вважати «Заходом», позаяк це країна європейська і християнська.

У контексті європейської інтеграції зустрічаємо також поняття «Європейський дім». У наш час ця ідея переводиться у площину практичної політики, спрямованої на подолання не тільки воєнно-політичного, а й психологічного розколу Європи, відновлення і розвитку багатовікових духовних і матеріальних зв'язків народів Європи з урахуванням традицій гуманізму, поваги прав людини, демократії. Ідея Європейського дому передбачає Європу як єдиний політико-правовий і економічний простір, у якому існує союз держав із спільними інститутами, що мають підтримувати воєнну й екологічну безпеку і гарантувати високий рівень взаємодії в економічній, науковій і культурній галузях.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
--------------------	----------

РОЗДІЛ 1.

ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКІ ТА СУБРЕГІОНАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТИ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ

§ 1. Загальна організаційна структура та основні напрямки діяльності загальноєвропейських організацій (Рада Європи, Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), Європейський Союз (ЄС))	11
§ 2. Західноєвропейський Союз (ЗЕС)	18
§ 3. Спільна зовнішня політика та політики безпеки країн Західної Європи	21
§ 4. Відносини між НАТО – ЗЕС та ЄС	25

РОЗДІЛ 2.

ПРІОРИТЕТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

§ 1. Зміцнення зовнішньополітичних позицій у 1980-х – 90-х рр.	34
§ 2. Еволюція «особливих відносин» зі США	39
§ 3. Місце та роль Великої Британії у НАТО	50
§ 4. Великобританія в європейських інтеграційних процесах	53
§ 5. Відносини з Францією	62
§ 6. Відносини з ФРН	65
§ 7. Велика Британія і держави Співдружності	69
§ 8. Політика «нового реалізму» Д. Кемерона	76

РОЗДІЛ 3.

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ІРЛАНДІЇ

§ 1. Головні напрямки зовнішньої політики Ірландської Республіки	81
§ 2. Зміни соціально-економічного становища Ірландії наприк. ХХ – на поч. ХХІ ст.	84
§ 3. Сприяння Ірландської Республіки процесам європейської інтеграції	89
§ 4. Мирний процес у Північній Ірландії на сучасному етапі	95

РОЗДІЛ 4.

ПРІОРИТЕТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ФРАНЦІЇ

§ 1. Розпад біполярної системи та зовнішня політика Ф. Міттерана	104
--	-----

§ 2. Еволюція зовнішньополітичного курсу Франції в постбіполярний період	112
§ 3. Франція в процесах європейської інтеграції	115
§ 4. Франко-німецькі відносини як стрижень європейської безпеки і співробітництва	126
§ 5. Еволюція відносин Франції і НАТО	130
§ 6. Середземноморський вектор в політиці Франції	133
§ 7. Франція і країни Африки та Південно-Східної Азії	141

РОЗДІЛ 5.

МІСЦЕ ФРН У ПОСТБІПОЛЯРНІЙ ЄВРОПІ

§ 1. Об'єднання та нова зовнішня політика Німеччини	149
§ 2. Роль Німеччини в інтеграційних процесах Європейського Союзу	154
§ 3. Німецько-французькі відносини в контексті розвитку інтеграційних процесів у Євросоюзі	162
§ 4. ФРН і США в контексті євроатлантичних відносин	164
§ 5. «Drang nach Osten» сучасної зовнішньої політики Німеччини	171
§ 6. ФРН і країни, що розвиваються	176

РОЗДІЛ 6.

МІСЦЕ ІТАЛІЇ У СВІТОВІЙ, ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ТА СУБРЕГІОНАЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ

§ 1. Формування зовнішньополітичного курсу Італії після закінчення «холодної війни»	183
§ 2. Зовнішня політика Італії в рамках Європейського Союзу. Діяльність Італії в Раді Європи	189
§ 3. Середземномор'я як пріоритет регіональної політики Італії	193
§ 4. Балкани у зовнішній політиці Італії	200
§ 5. Італія та основні інститути безпеки (ОБСЄ, НАТО)	206
§ 6. Діяльність Італії у «Великій вісімці»	210
§ 7. Італія і країни Північної та Латинської Америки	213
§ 8. Африка та Азіатсько-Тихоокеанський регіон в італійській дипломатії	217

РОЗДІЛ 7.

ПРІОРИТЕТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН БЕНІЛЮКСУ

§ 1. Нова зовнішньополітична доктрина Бельгії	224
---	-----

§ 2. Бельгія в процесах євроінтеграції	226
§ 3. Євроатлантизм і стратегія міжнародної безпеки сучасної Бельгії	233
§ 4. Основні напрямки зовнішньої політики Нідерландів	238
§ 5. Доктрина національної безпеки Нідерландів	241
§ 6. Нідерланди і Європейський Союз	244
§ 7. Внесок Люксембургу в процес євроінтеграції	249

РОЗДІЛ 8.

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ІСПАНІЇ ТА ПОРТУГАЛІЇ

§ 1. Національні інтереси в зовнішній політиці Іспанії	258
§ 2. Європейський напрям дипломатії Іспанії	264
§ 3. Іспанія та США в контексті євроатлантичних відносин	271
§ 4. «Альянс цивілізацій»	276
§ 5. Взаємовідносини Іспанії з Латинською Америкою	279
§ 6. Середземноморський напрям зовнішньої політики Іспанії	284
§ 7. Головні пріоритети зовнішньої політики Португалії	290

РОЗДІЛ 9.

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ ПРІОРИТЕТИ КРАЇН ПІВНІЧНОЇ ЄВРОПИ

§ 1. Євроінтеграційний напрям зовнішньої політики Швеції	296
§ 2. Нейтралітет Швеції та її військово-політичні відносини з ЄС і НАТО	299
§ 3. Євроінтеграційні прагнення Норвегії	304
§ 4. Співпраця Норвегії в контексті європейської системи безпеки і оборони	308
§ 5. Нова зовнішньополітична концепція Данії	313
§ 6. Європейська складова дипломатії Данії	316
§ 7. Еволюція зовнішньополітичних пріоритетів Фінляндії	320
§ 8. Основні напрями зовнішньополітичного курсу Ісландії	324
§ 9. Північна рада — система співробітництва країн Північної Європи	328

РОЗДІЛ 10.

**ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ ПРІОРИТЕТИ АЛЬПІЙСЬКИХ ДЕРЖАВ
(АВСТРІЯ, ШВЕЙЦАРІЯ, ЛІХТЕНШТЕЙН)**

§ 1. Еволюція австрійського нейтралітету	332
§ 2. Внутрішні чинники формування і реалізації європейської політики Австрійської республіки	336
§ 3. Європейський вектор австрійської дипломатії	338
§ 4. Особливість швейцарського нейтралітету та вступ в Організацію Об'єднаних Націй	343
§ 5. Європейський напрям швейцарської дипломатії	349
§ 6. Відносини Швейцарії та США	355
§ 7. Питання національної безпеки Швейцарії	359
§ 8. Зовнішня політика Ліхтенштейну	362
ДОДАТКИ	370
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	391
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	397

CONTENTS

INTRODUCTION	5
SECTION 1. EUROPEAN AND SUBREGIONAL ORGANIZATIONS AS INSTRUMENTS OF INTERNATIONAL POLICY	
§ 1. General organizational structure and main activities of European institutions (the Council of Europe, the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE), the European Union (EU))	11
§ 2. Western European Union (WEU)	18
§ 3. Common foreign and security policy of Western European countries	21
§ 4. Relations between NATO - WEU and the EU	25
SECTION 2. PRIORITIES OF THE UK FOREIGN POLICY	
§ 1. Strengthening of the foreign policy positions in the 1980's - 90's	34
§ 2. Evolution of the «special relationship» with the U.S.A.	39
§ 3. Place and role of Great Britain in NATO	50
§ 4. Britain in the European integration processes	53
§ 5. Relations with France	62
§ 6. Relations with Germany	65
§ 7. The United Kingdom and Commonwealth of Nations	67
§ 8. The policy of new realism by D. Kemerona	76
SECTION 3. FOREIGN POLICY OF IRELAND	
§ 1. The main directions of foreign policy of the Irish Republic	81
§ 2. Changes in socio-economic situation of Ireland at the end of XX - the beginning of XXI century	84
§ 3. The Irish Republic assistance to European integration processes	89
§ 4. The peace process in Northern Ireland today.	95
SECTION 4. PRIORITIES OF FRENCH FOREIGN POLICY	
§ 1. The collapse of the bipolar system and the foreign policy of F.Mitteran	104
§ 2. The evolution of French foreign policy direction in the post-bipolar period	112

§ 3. European intergration of France	115
§ 4. French-German relations as the core of European security and cooperation.	126
§ 5. Evolution of the relationship between France and NATO	130
§ 6. Mediterranean vector of French policy	133
§ 7. France and the countries of Africa and Southeast Asia	141

SECTION 5. ROLE OF GERMANY IN POST-BIPOLAR EUROPE

§ 1. Union and a new foreign policy in Germany	149
§ 2. Germany's role in the integration processes of the European Union	154
§ 3. German-French relations in the context of the integration processes in the EU	162
§ 4. Germany and the United States in the context of Euro-Atlantic relations	164
§ 5. "Drang nach Osten" contemporary German foreign policy	171
§ 6. Germany and developing countries	176

SECTION 6. ROLE OF ITALY IN GLOBAL, EUROPEAN AND SUBREGIONAL POLITICS

§ 1. Formation of Italy's foreign policy after the Cold War	183
§ 2. Italy's foreign policy in the European Union. Activities of Italy in the Council of Europe	189
§ 3. The Mediterranean as a priority for regional policy in Italy	193
§ 4. Balkans in the foreign policy of Italy	200
§ 5. Italy and the main security institutions (OSCE, NATO)	206
§ 6. Italian activities in the Group of Eight	210
§ 7. Italy and the countries of North and South America	213
§ 8. African direction of the Italian diplomacy	217

SECTION 7. THE ORIGIN POLICY PRIORITIES OF THE BENELUX

§ 1. A new foreign policy doctrine of Belgium	224
§ 2. Belgium in the process of European integration	226
§ 3. European Atlanticism and international security strategy of modern Belgium	233
§ 4. Main directions of the foreign policy of the Netherlands	238
§ 5. The doctrine of the national security strategy of the Netherlands	241

§ 6. The Netherlands and the European Union	244
§ 7. The contribution of Luxembourg into the process of European integration	249

SECTION 8. FOREIGN POLICY OF SPAIN AND PORTUGAL.

§ 1. National interests in the foreign policy of Spain	258
§ 2. European direction of Spain's diplomacy	264
§ 3. Spain and the United States in the context of Euro-Atlantic relations	271
§ 4. The Alliance of Civilizations	276
§ 5. Relationships of Spain with Latin America and Asia-Pacific countries	279
§ 6. The Mediterranean foreign policy direction of Spain	284
§ 7. The main foreign policy priorities of Portugal	290

SECTION 9. FOREIGN POLICY PRIORITIES OF THE NORDIC COUNTRIES.

§ 1. European integration direction of foreign policy of Sweden	296
§ 2. Swedish neutrality and its military and political relations with the EU and NATO	299
§ 3. European integration aspirations of Norway	304
§ 4. Cooperation of Norway with European Security and Defence	308
§ 5. A new foreign policy concept of Denmark	313
§ 6. The European part of Danish diplomacy	316
§ 7. The evolution of the foreign policy priorities of Finland	320
§ 8. The main directions of the foreign policy of Iceland	324
§ 9. The Nordic Council as the system of the Nordic countries cooperation	328

SECTION 10. FOREIGN POLICY PRIORITIES OF ALPINE COUNTRIES (AUSTRIA, SWITZERLAND, LIECHTENSTEIN)

§ 1. The evolution of Austrian neutrality	332
§ 2. Internal factors of the European policy formation and implementation in the Republic of Austria	336
§ 3. European vector of Austrian diplomacy	338
§ 4. The peculiarity of Swiss neutrality and its entry the United Nations	343
§ 5. European direction of Swiss diplomacy	349

Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період	409
§ 6. Relations between Switzerland and the USA	355
§ 7. Issues of national security in Switzerland	359
§ 8. Liechtenstein's foreign policy	362
APPENDIX	370
NAME INDEX	391
CONTENTS	397

Навчальне Видання

кандидат історичних наук,
доцент кафедри міжнародних відносин
Національного університету «Острозька академія»
Рудько Сергій Олексійович

**ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КРАЇН
ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ
В ПОСТЫПОЛЯРНИЙ ПЕРІОД**

навчально-методичний посібник з курсу

Головний редактор *Ігор Пасічник*

Технічний редактор *Роман Свинарчук*

Комп'ютерна верстка *Наталії Крушинської*

Коректор *Любов Черуха*

Художнє оформлення обкладинки *Катерини Олексійчук*

Формат 42х30/4.

Папір офсетний. Друк різнографія.

Ум. друк. арк. 25,25. Гарнітура "TextBookC"

Тираж 100 прим.

Видавництво Національного університету "Острозька академія"
Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.

Свідоцтво про державну реєстрацію

РВ № 1 від 8 серпня 2000 року.